

Notat til statsrevisorerne
om
den fortsatte udvikling i sagen om den økonomiske styring på
Aarhus Universitet og Københavns Universitet
(beretning nr. 15/00)

I. Indledning

1. I mit notat i henhold til rigsrevisorlovens § 18, stk. 4, af 13. marts 2002 tilkendegav jeg, at jeg fortsat ville følge ministerens initiativer vedrørende den økonomiske styring på Aarhus Universitet (AU) og Københavns Universitet (KU). Notatet er optrykt i Endelig betænkning over statsregnskabet for 2000, s. 296-299.

Rigsrevisionen har anmodet Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling om at redegøre for udviklingen i sagen. Ministeriet har redegjort for ministeriets og de 2 universiteters initiativer på området. Rigsrevisionen har desuden gennemgået materiale fra den interne regnskabsafslutning for 2003 på AU og KU.

II. Generelt om den økonomiske styring på universiteterne

2. Jeg oplyste i mit notat af 13. marts 2002, at ministeriet efter beretningens afgivelse påbegyndte drøftelser med universiteterne om de problemer, som beretningen påpegede. Jeg oplyste, at jeg fortsat ville følge, om ministeriets initiativer også vil omfatte de øvrige universiteter.

3. Ministeriet har oplyst, at strategisk har ministeriets indsats været centreret omkring gennemførelse af en ny universitetslov, der trådte i kraft den 1. juli 2003. Målet med loven er bl.a. at give universiteterne bedre forudsætninger og muligheder for at foretage tværgående og strategiske prioriteringer af deres samlede uddannelses-, forsknings- og formidlingsindsats. Det er bl.a. et mål at styrke universiteternes ledelse og øge universiteternes beslutnings-, handle- og udviklingskraft.

Med loven blev ledelsen af universiteterne overdraget til en bestyrelse. Bestyrelsen får dermed ansvar for forvaltningen af universitetets økonomi og hermed også tilrettelæggelsen af økonomistyringen.

Universiteterne skal ligesom tidligere indgå udviklingskontrakter med ministeren. I årsrapporten skal ske en årlig afrapportering af kontrakternes planer, mål og resultater og en opfølgning på evalueringsresultater. Kontrakterne skal virke som et internt ledelsesinstrument i den løbende prioritering og udvikling af kerneopgaverne og indgå som et instrument i ministeriets overordnede tilsynsforpligtigelse.

4. Ministeriet har oplyst, at ministeriet har fulgt udviklingen på økonomistyringsområdet ved indhentning af statusredegørelse fra alle universiteterne i slutningen af 2002 og i starten af 2004.

Rigsrevisionen har gennemgået redegørelserne. Redegørelserne viser, at økonomistyringen befinder sig på forskellige niveauer, men at alle universiteterne generelt arbejder med at forbedre økonomistyringen. Størstedelen af universiteterne nævner, at de arbejder med eller vil arbejde med at øge sammenhængen mellem aktivitetsstyringen og den finansielle styring. Det nævnes desuden, at den nye universitetslov vil betyde forstærket behov for initiativer på økonomistyringsområdet. Samtidig nævner flere universiteter, at økonomistyringen nu udvikles og forbedres i dialog med bestyrelserne.

5. Ministeriet har desuden oplyst, at ministeriet finder, at AU og KU har reageret på alle de forhold, som er omhandlet i Rigsrevisionens beretning. På en række områder har universiteterne fundet løsninger, ligesom universiteterne kontinuerligt arbejder med at forbedre økonomistyringen på alle niveauer.

Ministeriet har ligeledes oplyst, at KU har igangsat et økonomireformprojekt med det formål at omstille økonomistyringen på universitetet, jf. rapport ”KU 2005 Økonomireformprojektet (Udvikling af intern styring)” af 6. januar 2004. Rapporten har

bl.a. anbefalet at indføre en revideret, overordnet styringsmodel på universitetet, herunder ændringer i varetagelsen af økonomiopgaverne, samt at økonomistyringen understøttes af nye it-moduler fx til budgettering og ledelsesinformation. KU har i foråret 2004 igangsat implementeringen af en stor del af projektets anbefalinger.

6. Jeg finder det tilfredsstillende, at begge universiteter har iværksat initiativer for at forbedre økonomistyringen. Jeg forventer, at dette arbejde fortsætter de kommende år.

Jeg forventer, at ministeren følger op på, om universitetsreformen og den ændrede styringsform fungerer efter hensigten og som ønsket giver universiteterne bedre muligheder for at foretage strategiske prioriteringer og styrker universiteternes ledelser.

III. Sammenkædning mellem den finansielle styring og aktivitetsstyringen

7. Ifølge mit notat af 13. marts 2002 ville jeg følge universiteternes konkrete tiltag vedrørende en højere grad af sammenkædning mellem den finansielle styring og aktivitetsstyringen i budgetlægningen og -opfølgningen på universiteterne.

Som oplyst i mit tidligere notat er ministeren enig i, at det er god statslig økonomistyring at sammenkæde aktiviteter og økonomi. Ministeren er dog også enig med universiteterne i, at ressourceindsatsen på formålene forskning og uddannelse ikke kan adskilles fuldt ud, idet et af de fornemste kendetegn ved universiteternes virksomhed netop er den forskningsbaserede uddannelse.

8. Ministeriet har oplyst, at ministeriet ved indkaldelse af årsrapporten for 2003 har anmodet universiteterne om i muligt omfang at sammenkæde aktiviteter og ressourceforbrug. Rigsrevisionen har gennemgået AU's og KU's årsrapporter for 2003 og kan konstatere, at der rapporteres forskellige aktivitets- og produktionsoplysninger, ligesom der afrapporteres et formålsopdelt regnskab. Der er dog ikke foretaget en direkte sammenkædning mellem aktivitetsoplysningerne og ressourceforbruget i årsrapporterne.

Ministeriet har desuden oplyst, at AU ikke finder en direkte sammenkædning af ressourcer og aktiviteter formålstjenlig. Det er oplyst, at opfølgningen på de faglige planer og aktiviteter planlægges fremover at ske mere systematisk via en beretning, som ledere på alle niveauer skal udarbejde årligt.

Ministeriet har oplyst, at der på KU fra budget 2004 er indført en ny budgetprocedure, hvor fakulteterne indmelder deres forventninger til indtægter og udgifter efter de formålsopdelte kategorier fra årsrapporterne. Dette har bl.a. skabt større gennemsigtighed om fordelingen af midler til bl.a. forskning og uddannelse. Generelt har ministeriet oplyst, at KU afventer resultaterne af universitetets kvalitetssikringsprojekt af forskningen og den konkrete omstilling af den interne økonomistyring som følge af det tidligere omtalte økonomireformprojekt, jf. pkt. 4.

9. Jeg finder det tilfredsstillende, at KU har arbejdet og fortsat arbejder med at sammenkæde ressourcer og aktiviteter. Samtidig finder jeg, at AU ligeledes bør arbejde med at kæde ressourcer og aktiviteter sammen.

Ministeriet har efterfølgende oplyst, at det tilslutter sig Rigsrevisionens anbefalinger med hensyn til sammenkædning af ressourcer og aktiviteter.

IV. Den tilskudsfinansierede forskningsvirksomhed

10. Ifølge mit notat af 13. marts 2002 oplyste ministeren, at både AU og KU fremover ville inddrage den tilskudsfinansierede forskningsvirksomhed i budgetterne med henblik på at tilvejebringe et dækkende budget.

Ministeriet har oplyst, at den tilskudsfinansierede forskningsvirksomhed først medtages i AU's budget fra 2005. Ministeriet har desuden oplyst, at den tilskudsfinansierede forskningsvirksomhed er medtaget i det årlige budget på KU fra budget 2002. Jeg finder det tilfredsstillende, at KU har inddraget – og at AU vil inddrage – den tilskudsfinansierede forskningsvirksomhed i budgetterne.

V. Prognoser for indtægter og udgifter

11. Som nævnt i mit tidligere notat ville jeg fortsat følge universiteternes forbedring af prognosticeringen af årets resultat.

Ministeriet har oplyst, at AU har fokus på prognosticeringen af årets resultat og fortsat arbejder på en forbedring heraf. Dette fremgår også af AU's interne regnskabsafslutning for 2003, hvor universitetet har sammenholdt de kvartalsvise budgetopfølgninger med regnskabet.

Ministeriet har videre oplyst, at AU i forbindelse med overgang til Navision Stat fra 2005 vil ændre sine interne økonomisystemer, så disponeringer og reservationer samt ansøgninger, forventede bevillinger og forbrug vedrørende eksterne midler bliver registreret i økonomisystemet. Dette forventes at blive et nyttigt redskab i prognosticeringen fremover.

AU har ud fra budgetopfølgning i oktober 2003 og regnskabsresultatet for 2003 opgjort, hvor meget forventningen til indtægter og udgifter afveg fra det endelige resultat. Opgørelsen viser, at indtægterne blev 3,2 mio. kr. højere end forventet i november, hvilket svarer til en ændring på 0,2 % set i forhold til årets indtægter, mens udgifterne blev 17,1 mio. kr. lavere end forventet, svarende til en ændring på 1,0 % set i forhold til årets udgifter.

12. Ministeriet har oplyst, at KU's budget for 2004 inddrager fakulteternes forventninger til den økonomiske ramme og forventede indtægter og udgifter på den eksterne virksomhed. I 2005 forventes som en del af økonomireformprojektet en yderligere forbedring af prognosegrundlaget. Målet er, at der i højere grad end nu anvendes prognoser for henholdsvis indtægts- og udgiftsudviklingen. Forventningen er, at prognosticering både skal indgå i budgettet, i budgetgrundlaget og i den løbende opfølgning i budgetåret, at der formuleres afvigelseskriterier og procedurer for at udarbejde risikoanalyser, og at der implementeres et nyt budgetmodul til økonomistyringssystemet. Ministeriet har desuden oplyst, at der nu er etableret procedurebeskrivelser for budgetopfølgningen på decentralt niveau og for, hvornår budgetafvigelser skal kommenteres.

Rigsrevisionen har sammenholdt KU's budgetopfølgning for efteråret 2003 med regnskabsresultatet for 2003.

Ud fra KU's budgetopfølgning i november 2003 og KU's regnskab for 2003 har Rigsrevisionen opgjort forventningen til indtægter og udgifter i forhold til regnskabsresultatet. Opgørelsen viser, at indtægterne bliver 46,6 mio. kr. højere end forventet i november, hvilket svarer til en ændring på 1,7 % set i forhold til årets indtægter, mens udgifterne bliver 10,4 mio. kr. lavere end forventet i november, svarende til en ændring på 0,4 % set i forhold til årets udgifter.

13. Jeg finder det samlet set tilfredsstillende, at universiteterne har arbejdet med at forbedre prognosticeringen af indtægter og udgifter. Dog finder jeg, at KU fortsat kan forbedre sin indtægtsprognose.

Ministeriet har oplyst, at det tilslutter sig Rigsrevisionens anbefalinger med hensyn til forbedring af indtægtsprognoserne.

VI. Sammenfattende bemærkninger

14. Jeg finder det tilfredsstillende, at begge universiteter har iværksat initiativer for at forbedre økonomistyringen. Jeg forventer, at dette arbejde fortsætter de kommende år.

Siden mit notat af 13. marts 2002 er der vedtaget en ny universitetslov, som trådte i kraft den 1. juli 2003. Med loven blev ledelsen af universiteterne overdraget til bestyrelser, som dermed har fået ansvaret for forvaltningen af universiteternes økonomi og hermed også tilrettelæggelsen af økonomistyringen.

Jeg forventer, at ministeren følger op på, om universitetsreformen og den ændrede styringsform fungerer efter hensigten og som ønsket giver universiteterne bedre muligheder for at foretage strategiske prioriteringer og styrker universiteternes ledelser.

Jeg vil grundet de i notatet nævnte tiltag på AU og KU, ministeriets tilslutning til Rigsrevisionens anbefalinger samt de ændringer, den nye universitetslov medfører for universiteterne, ikke følge sagen yderligere.

Jeg anser derfor beretningssagen for afsluttet.

Henrik Otbo